

Технології навчання фізичної культури

УДК 37.037

Piotr Winczewski

Ocena zryńnicowania rodzajw kolumn жwiczebnych stosowanych w grach i zabawach ruchowych

Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Filia w Piotrkowie Trybunalskim (Polska)

Wstęp. Typową lekcję wychowania fizycznego dla kilkuletnich uczniów opiera się o gry i zabawy ruchowe. W ten sposób prowadzi się zajęcia dla przedszkolaków i uczniów pierwszych trzech klas szkół podstawowych w licznych krajach [3; 7; 13; 18]. Przygotowując się do przeprowadzenia takich zajęć nauczyciel starannie planuje osiągnięcie wymiernych efektów dydaktycznych i wychowawczych w poszczególnych ich częściach [5]. Z tego powodu kolejne fragmenty lekcji różnicuje się znacznie. Wykorzystuje się w nich m. in. zmieniające się w określonej kolejności: przybory, fabuły zabaw, miejsca odbywania się ćwiczeń. Dzięki temu łatwiej jest skutecznie rozwijać liczne kompetencje wychowanków. Ta strategia nawiązuje do idei inteligencji wielorakich [10; 11]. Wynika z niej konieczność rozwijania różnorodnych predyspozycji kilkulatek. Z tego względu uczniów w cyklu zajęć poddaje się zróżnicowanemu, zmieniającemu się bodźcowaniu. Wskutek tego efekty wielu lekcji układają się w spójną całość. Powoduje to liczne pozytywne (zaplanowane) zmiany w: wiedzy, umiejętnościach i postawach społecznych wychowanków.

By nauczycielom łatwiej było prowadzić urozmaicone lekcje, przygotowuje się na ich potrzeby specjalistyczne rozwiązania metodyczne. Dlatego podręczniki przeznaczone dla wychowawców pracujących z kilkulatekami zawierają zasoby gier i zabaw. Poprzez ich fabuły eksponuje się szczególnie istotne w wychowaniu kilkuletnich uczniów zagadnienia [20]. Opracowuje się także np.: publikacje prezentujące sposób wykorzystywania w zajęciach wychowania fizycznego nietypowych przyborów [11; 20]. Równocześnie jednak w specjalistycznych publikacjach mniej uwagi poświęca się szykom (ustawieniom grupy uczniów), w jakich planuje się prowadzenie zajęć. Poniżej zajmiemy się tym właśnie zagadnieniem.

Będzie interesowało nas to, jakie kolumny (rozlokowanie uczniów), biorących udział w zajęciach, najczęściej proponuje się w podręcznikach adresowanych do nauczycieli pracujących z kilkuletnimi uczniami. Szyk, w którym przeprowadza się określoną zabawę lub grę, ma znaczący wpływ na jej potencjalne efekty dydaktyczne i wychowawcze. By ujawnić najczęściej proponowane ustawienia uczniów w czasie zajęć, ocenimy opisy 1869 gier i zabaw ruchowych. Rozważymy potencjalne efekty stosowania opisanych w nich sposobów przemieszczania się uczestników w trakcie lekcji. Przyjmowane sposoby grupowania uczniów w kolumny są bowiem ściśle związane z możliwościami przemieszczania się i współdziałania dzieci. Każde z zastosowanych w zajęciach położeń grupy ćwiczebnej niesie ze sobą potencjalnie inne skutki nauczania i wychowywania kilkulatek.

Cel pracy. W trakcie badań zamierzamy ocenić, jak często w opisach gier i zabaw ruchowych określa się kolumny, w których ma się ustawić grupa osób biorących w nich udział. Planujemy także stwierdzić, jakie szyki najczęściej proponuje się nauczycielom prowadzącym lekcję opartą o te gry i zabawy. Chcemy ponadto uzyskać odpowiedź na pytanie o to, czy uczniowie częściej mają działać całą grupą, czy też w pojedynkę. Na podstawie tych danych zamierzamy ustalić, jakie są potencjalne skutki stosowania całego zasobu ocenianych zabaw i gier ruchowych w zajęciach wychowania fizycznego.

Hipotezy badawcze. W trakcie eksploracji przyjęto trzy hipotezy badawcze:

H₁: W opisie każdej zabawy i gry ruchowej ściśle określa się szyk, w którym mają znajdować się uczestniczący w niej uczniowie.

Brzmienie tej hipotezy związane jest z przekonaniem, że autorzy opisów zabaw nie chcą pozostawiać przypadkowi tego, jak będzie przemieszczała się grupa osób uczestniczących w zajęciach wychowania fizycznego.

H₂: Każdy z rodzajów szyków pojawia się w ocenianym materiale z podobną częstotliwością.

Tę hipotezę sformułowaliśmy w związku z przeświadczeniem, że wszystkie z rodzajów kolumn ćwiczebnych są równie istotne w kształtowaniu wielorakich kompetencji uczniów.

H₃: Z równą częstotliwością planuje się stosowanie w grach i zabawach ruchowych szyków, w których uczniowie działają dużymi grupami, małymi zespołami oraz indywidualnie.

Ten sposób zredagowania hipotezy wynika z przekonania, że współdziałanie z różnymi liczebnie współwiczającymi kształtuje różnorodne kompetencje społeczne wychowanków.

Wykorzystane metody i organizacja badań. Eksplorację oparto o analizę przebiegu 1869 gier i zabaw opisanych w polskojęzycznych podręcznikach metodycznych. Adresowano je do nauczycieli prowadzących zajęcia wychowania fizycznego w przedszkolach i szkołach podstawowych.

Analizę przebiegu ocenianych zabaw i gier przeprowadzono w sposób typowy dla badań jakościowych [15]. Jej wstępnym etapem była rekonstrukcja logiczna [12; 16; 21]. Miała ona charakter krytycznej interpretacji treści dokumentów (opisów zabaw dydaktycznych prezentowanych w podręcznikach adresowanych do nauczycieli) [4]. Przebiegi gier i zabaw przeanalizowano używając przekształconej techniki studium przypadku [14]. W związku z tym każdy z 1869 opisów zabaw i gier traktowano jako odrębny przypadek, w którym ustalano rodzaj kolumny ćwiczebnej przyjmowanej przez uczestników zajęć. Tak uzyskane dane opracowano z wykorzystaniem elementarnej statystyki i następnie stabelaryzowano oraz zinterpretowano.

Prezentacja wyników badań. Próba weryfikacji H₁. Poniżej przeprowadzimy próbę zweryfikowania trafności pierwszej hipotezy. W związku z tym ocenimy, czy we wszystkich opisanych grach i zabawach ruchowych określono, w jakich ustawieniach uczestników mają one przebiegać.

W trakcie badań okazało się, że w 657 zabawach i grach ruchowych nie wskazano precyzyjnie, w jakim szyku mają znajdować się ich uczestnicy. Stanowi to 35,15 % ocenianych przypadków. W efekcie tego stanu H₁ uznajemy za odrzuconą. W związku z tym stwierdzamy, iż wielokrotnie autorzy podręczników nie przywiązują zbyt dużej uwagi do określania kolumn ćwiczebnych, w których mają przebywać i poruszać się uczniowie biorący udział w zajęciach wychowania fizycznego.

Oznacza to, iż w licznych przypadkach w opracowaniach przeznaczonych dla nauczycieli nie zamierzano w pełni wykorzystywać potencjału tkwiącego w zaplanowaniu sposobu ustawiania się uczniów w trakcie zajęć w ściśle określonych szykach. W opisach zdecydowanej części zabaw i gier ruchowych nie odniesiono się bowiem do tego zagadnienia w żaden sposób. Zauważamy przy tym, że poprzez przybieranie rozłokowań w ściśle określonych kolumnach przygotowuje się uczniów do sprawnego wykonywania innych zadań. Niektóre szyki przyjmowane przez grupę stanowią bowiem przygotowanie dzieci do umiejętności: szybkiego ewakuowania się, sprawnego niesienia pomocy, zwartego poruszania się w zespole, dzielenia się obowiązkami w licznej drużynie ćwiczebnej, skutecznego wykonywania poleceń w trakcie musztry. Ponadto przybieranie ustawień w niektórych kolumnach i przemieszczanie się w nich może przygotowywać wychowanków do udziału w zawodach sportowych; zwłaszcza do gier zespołowych.

Na podstawie przedstawionych wyników badań uznajemy, że tych właśnie zadań nie realizuje ponad 35 % gier i zabaw opisanych w podręcznikach metodycznych adresowanych do nauczycieli wychowania fizycznego.

Próba weryfikacji H₂. Podczas próby oszacowania prawdziwości drugiej hipotezy rozważaliśmy, czy wszystkie rodzaje ustawień grupy pojawiały się w opisach gier i zabaw ruchowych z równą częstotliwością.

Jedynie w 1212 spośród ocenianych 1869 gier i zabaw określono szyki, w których mają przemieszczać się wychowankowie. Równocześnie jednak w 33 przypadkach autorzy zaplanowali zastosowanie dwóch kolumn w zabawie. W związku z tym jako podstawę do dalszego wnioskowania przyjmujemy liczbę 1245 szyków, które pojawiły się w ocenianych grach i zabawach.

Syntetyczne zestawienie zróżnicowania rozłokowań grupy w ocenianym materiale przedstawiono w poniższej tabeli 1.

Z powyższych danych wynika, że poszczególne rodzaje kolumn proponowano w opisach gier i zabaw ruchowych z różną częstotliwością. W związku z tym uznajemy H₂ za odrzuconą.

Okazało się, że najczęściej opisywano zabawy i gry oparte o: rzędy, okręgi i koła oraz szeregi. Ustępowały im zabawy, w których przebieg ćwiczeń oparto o ustawienia uczestników w parach. Zdecydowanie rzadziej prezentowano wykorzystywanie następujących kolumn: zajmowanie połów boisk, rozłokowanie w gromadkach, zdążanie do mety, rozsypki (pełne, celowe rozproszenie grupy), działanie w grupie trzyosobowej oraz zajmowanie niewielkiego pola przez poszczególne osoby. Sporadycznie w opisach gier i zabaw pojawiały się: pokonywanie torów przeszkód, rozłokowanie uczniów w półkolach i kwadratach,

działania w grupach czteroosobowych, bronienie zajętej przestrzeni oraz zajmowanie narożników sali. Pozostałe rodzaje kolumn ćwiczebnych wymieniano sporadycznie.

Tabela 1

Częstość występowania poszczególnych rodzajów kolumn ćwiczebnych w opisach gier i zabaw. Oceniono przebiegi 1869 gier i zabaw. W 657 z nich nie określono ustawień uczniów. W niektórych przypadkach stosowano więcej niż jeden szyk, stąd n=1245, zaś N=1869.

L. p.	Rodzaj kolumny ćwiczebnej	Liczba przypadków zastosowania danej kolumny ćwiczebnej [n]	Częstość występowania danej kolumny ćwiczebnej [% występowania n w N]
1	Rzędy	304	16,27
2	Okręgi i koła	240	12,84
3	Szeregi	231	12,36
4	Pary	114	6,10
5	Zajmowanie połowy boiska	59	3,16
6	Ustawienie w zwartej gromadce	58	3,10
7	Zdążanie do mety	45	2,41
8	Rozsyпки (pełne, celowe rozproszenie grupy)	41	2,19
9	Grupy trzyosobowe	34	1,82
10	Zajmowanie niewielkiego pola przez gracza	30	1,61
11	Pokonywanie toru przeszkód	17	0,91
12	Półkola	14	0,75
13	Kwadraty	11	0,59
14	Grupy czteroosobowe	7	0,37
15	Obrona zajętej przestrzeni	6	0,32
16	Zajmowanie narożnika sali	3	0,16
17	Inne	31	1,66

Jak zauważamy, w ocenianym materiale bardzo rzadko pojawiały się ustawienia grupy wykorzystywane później w grach sportowych. Uznajemy zatem, że prezentowany w podręcznikach zasób zabaw i gier ruchowych nie w pełni przygotowuje uczniów do rywalizacji zespołowej.

Typową lekcję wychowania fizycznego opiera się o około dziesięć gier i zabaw[6]. Gdyby losowo dobierać je z ocenionego zasobu, to okazałoby się, że:

- w każdej lekcji pojawiłyby się rozlokowania uczniów w: rzędach, okręgach lub kołach oraz szeregach,
- w co drugich zajęciach występowałyby łączenie się ćwiczących w pary,
- raz na około trzy lekcje uczniowie rozlokowałiby się w kolumnach, w których: zajmowałiby połowę boiska oraz ustawieni byłiby w zwartej gromadce,
- raz na około pięć zajęć nauczyciel wykorzystywałby: zdążanie wychowanków do mety oraz rozsypkę (pełne, celowe rozproszenie grupy),
- rzadziej niż w jednej na pięć lekcji pojawiłyby się ćwiczenia w zespołach trzyosobowych oraz zajmowanie niewielkiego pola przez gracza.

Pozostałe kolumny prezentowano rzadziej niż w co dziesiątych zajęciach.

Powyżej opisany rozkład obserwacji upoważnia do stwierdzenia, że poszczególne rozlokowania grupy i sposoby przemieszczania się jej prezentuje się w opisach zabaw z bardzo zróżnicowaną częstotliwością.

Próba weryfikacji H₃. Podczas próby oceny trafności trzeciej hipotezy oszacowaliśmy, jak często wychowankowie działają dużymi grupami, małymi zespołami oraz indywidualnie. Rozkład wyników badań obrazuje poniższa tabela 2. Jako działania w dużych grupach potraktowano w niej przypadki, w których dzieci znajdowały się m. in. w następujących szykach: rzędy, okręgi i koła, szeregi, zajmowanie połowy boiska, gromadki, półkola, kwadraty, ochranianie zajętej przestrzeni, a także zajmowanie narożnika sali przez drużynę. Za przebywanie uczniów w małych zespołach uznano m. in.: tworzenie: pary, grupy trzyosobowej oraz czteroosobowej. Indywidualnie rozlokowania ujawnione w materiale to: zdążanie do mety, rozsyпки (pełne, celowe rozproszenie grupy), zajmowanie niewielkiego pola przez jedną osobę oraz pokonywanie toru przeszkód.

Jak się okazało, w ocenianym materiale planowano przede wszystkim aktywizowanie uczniów w ramach dużych grup. Przeważało to zdecydowanie nad inspirowaniem wychowanków do współdziałania w małych zespołach oraz nad indywidualną działalnością dzieci. Oznacza to, że H₃ jest sfalsyfikowana. W grach i zabawach planuje się stosowanie poszczególnych form aktywizowania uczniów z różną częstotliwością.

Tabela 2

Częstość występowania kolumn ćwiczebnych, w których uczniowie działają: dużymi zespołami, małymi grupami oraz indywidualnie. Oceniono przebiegi 1869 gier i zabaw. W 657 z nich nie określono ustawień uczniów. W niektórych przypadkach stosowano więcej niż jeden szyk, stąd n=1245, zaś N=1869

L. p.	Rodzaj współdziałania	Liczba przypadków danego rodzaju współdziałania [n]	Częstość występowania danego rodzaju współdziałania [% n w N]
1	W ramach dużych grup	945	50,56
2	W ramach małych zespołów	161	8,61
3	Działania indywidualne	139	7,44

Jak zauważamy, takie zaplanowanie przebiegu gier i zabaw ułatwia przygotowanie dzieci do umiejętności działania w dużych grupach. Z drugiej strony jednak stanowi to utrudnienie dla skutecznego wdrażania ich do samodzielności oraz umiejętności współdziałania w małych zespołach, w których odpowiedzialność za wynik jest ściśle przypisana do konkretnej osoby. Z tych powodów przyjmujemy, że oceniane gry i zabawy w niewielkim stopniu przygotowują do uczestniczenia w sportach indywidualnych.

Jak pamiętamy, zgodnie z kanonami metodyki, w typowej lekcji wychowania fizycznego wykorzystuje się około dziesięć gier i zabaw. Gdyby dobierano je losowo do zajęć, z ocenionego ich zasobu, to współdziałanie wychowanków z innymi uczniami w ramach dużych grup pojawiałoby się kilkakrotnie (pięciokrotnie) w każdej lekcji. Zarazem jednak współpraca dzieci w małych zespołach oraz ich działania indywidualne występowałyby w co drugich zajęciach.

Obok powyższego należy przypomnieć, że nie w każdym w przypadku opisano, w jakim zespole zabawy mają przebiegać. W 657 na 1869 ocenionych gier i zabaw autorzy podręczników nie określili tego jednoznacznie. Zatem w gestii nauczycieli pozostaje, w jak liczne zespoły będą łączyli uczniów. Oznacza to, iż autorzy publikacji stanowiących zasoby gier i zabaw ruchowych nie przywiązują wysokiej staranności w przygotowaniu materiałów dla nauczycieli wychowania fizycznego.

Dyskusja. Autorzy licznych podręczników nie wskazali, w jakich szykach mają przebiegać zaproponowane przez nich gry i zabawy ruchowe. Zarazem jednak osoba prowadząca lekcję wychowania fizycznego musi je precyzyjnie określać. Dlatego można przyjąć, że nauczyciele muszą poprawiać ujawnione niedociągnięcia opisów zabaw. Równocześnie jednak nie pozwala to na przychylną ocenę kwalifikacji autorów licznych podręczników adresowanych do wychowawców. Nie podali oni bowiem kluczowych informacji o planowanych przebiegach gier i zabaw.

W przebadanym materiale bardzo rzadko pojawiały się kolumny ćwiczebne typowe dla drużynowych gier sportowych. Zabawy i gry ruchowe zatem nie w pełni przygotowują uczniów do rywalizacji zespołowej. Ponadto stwierdzono, że wyraźnie brakowało niektórych ustawień grupy przygotowujących dzieci do istotnych umiejętności praktycznych.

W ocenianych zabawach i grach ruchowych przede wszystkim aktywizowano uczniów w ramach dużych grup. Zdecydowanie rzadziej planowano inspirowanie wychowanków do współdziałania w małych zespołach oraz wdrażanie ich do działań indywidualnych. To może utrudniać kształtowanie samodzielności kilkulatek. Z tych względów uznajemy, że oceniane gry i zabawy także nie w pełni przygotowują wychowanków do udziału w rywalizacji typowej dla sportów indywidualnych.

Jak ustalono wyżej, niektóre z ustawień grupy pojawiałyby się raz na kilka zajęć lub jeszcze rzadziej. Oznacza to, iż występowałyby w lekcjach wychowania fizycznego sporadycznie. Jak można przyjąć, ich wpływ na kształtowanie doświadczeń uczniów byłby wtedy znikomy.

Propozycje dalszych badań. Kontynuacją powyższych badań mogłoby być oszacowanie, jakie gry i zabawy w rzeczywistości wybierają nauczyciele przystępujący do prowadzenia lekcji. To oni bowiem ostatecznie rozstrzygają o tym, które z rozwiązań zaproponowanych w podręcznikach metodycznych wykorzystają we własnych zajęciach wychowania fizycznego.

Ponadto krytyczne uwagi o sposobie redagowania opisów niektórych gier i zabaw ruchowych można zastosować w pracy oficyn wydawniczych przygotowujących podręczniki dla nauczycieli.

Bibliografia

1. Armstrong T. Multiple Intelligences in the Classroom, ASCD / T. Armstrong. – Alexandria, 2009.
2. Armstrong T. The Multiple Intelligences of Reading and Writing: Making the Words Come Alive, ASCD / T. Armstrong. – Alexandria, 2003.

3. Beith K. Early Years care and Education, Heinemann Educational Publishers / K. Beith, M. Robinson, L. Pullan. – Oxford, 2003.
4. Bell J. Doing your research project. A Guide for First – Time Researchers in Education and Social Science / J. Bell. – Buckingham, 1995.
5. Bizley K. Examining Physical Education, Heinemann Educational Publishers / K. Bizley. – Oxford, 1996.
6. Bondarowicz M. Podstawy teorii i metodyki zabaw i gier ruchowych / M. Bondarowicz, T. Staniszewski. – Warszawa : AWF, 2000.
7. Bunker D., Games (in:) Bunker D., Hardy C., Smith B., Almond L. (red.), Primary Physical Education. Implementing the National Curriculum / D. Bunker, Games ; Cambridge University. – Cambridge Press, 1994.
8. Corbin Ch. Concepts of Physical Fitness, Brown & Benchmark / Ch. Corbin, R. Lindsey. – Chicago 1997.
9. De Vaus D. Surveys in Social Research / D. De Vaus. – London, 1996.
10. Gardner H. Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences / H. Gardner. – New York, Basic Books, 2011.
11. Halbig J. Zabawy z lin№ i sznurkiem. Propozycja zabaw dla ryñnych grup wiekowych / J. Halbig. – Jedноњж, Kielce, 2007.
12. Kmita J., Z metodologicznych problemyw interpretacji humanistycznej / J. Kmita. – Warszawa, 1971.
13. Lenel R. Games in the Primary School / R. Lenel. – Middlesex : Hodder& Stoughton, 1984.
14. McNeill P. Research Methods / P. McNeill. – London, 1986.
15. Schutz P. Multimethods Research (in:) Methods of Inquiry and the Social Sciences / P. Schutz, C. Chambliss, J. DeCuir – K. DeMarrais, S. Lapan. (red.). – New York, 2008. – S. 267–282.
16. Spencer L. Quality in Qualitative Evaluation: A framework for assessing research evidence / L. Spencer, J. Ritchie, J. Lewis, L. Dillon. – London, 2003.
17. Urbaniak-Zaj№с D. Obiektywna hermeneutyka jako metodologia i metoda badac empirycznych (in:) / D. Urbaniak-Zaj№с // Badania jakoњсiowe w pedagogice. – Warszawa, 2013.
18. Walter G. Spielen und lernen in Kindergarten und Familie / G. Walter. – Velber : Seelze, 1999.
19. Winczewski P. Ocena wykorzystywania przyboryw w dydaktycznych zabawach ruchowych / P. Winczewski // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини. – № 7/2014. – S. 91–97.
20. Winczewski P. Zryñicowanie w№tkyw fabularnych dydaktycznych zabaw ruchowych / P. Winczewski // (in:) Kulturowyobrazrozrywki. Bujak-LechowiczJ. – (red.), Volumina : Szczecin, 2015. – S. 349–362.
21. Ęchowska B. Wybrane metodologiczne wzory badac empirycznych w pedagogice / B. Ęchowska. – Katowice, 1985.

Streszczenie

W prezentowanych badaniach oceniono zryñicowanie rodzajyw kolumn жwiczebnych stosowanych w grach i zabawach ruchowych. W tym celu przeanalizowano przebiegi 1869 gier i zabaw opisanych w podrцznikach adresowanych do nauczycieli wychowania fizycznego. W trakcie eksploracji okazaio sik, ie wielokrotnie autorzy opracowac metodycznych nie przywi№zywali uwagi do okreњlania szukuw жwiczebnych, w kturych maj№ перебуwаж i przemieszczaж sik uczniowie bior№cy udział w zajќiach usprawniania ruchowego. W ten sposyb tracono szanse na wykorzystanie potencjau tkwi№cego w zaplanowaniu sposobu rozlokowywania i przemieszczania sik uczniyw w trakcie zajќж. Podczas badac okazaio sik, ie oceniany zasyb zabaw i gier ruchowych nie w peini przygotowuje uczniyw do rywalizacji zespoiowej. Odnotowano takie ograniczone wdraianie wychowankyw do samodzielноњсi i wspydziaiania w maiych grupach.

Siowa kluczowe: Pedagogika zabawy, gry i zabawy ruchowe, kolumny жwiczebne, wychowanie fizyczne

Петро Винчевський. Диференційована оцїнка варіантїв організації учнїв у процесї проведення рухливих ігор.

У представленому дослідженні розглянуто різні варіанти організації учнїв і керівництва ними в процесї проведення рухливих ігор. Проведено аналіз рекомендованих різними авторами варіантїв організації 1869 ігор, які описанї в навчальних посїбниках для вчителїв фізичного виховання. Дослідження показали, що частина авторїв навчальних видань не придїляє уваги аспектам розподїлу учнїв за групами рївня, у яких вони повиннї перебувати в процесї проведення гри, що ставить частину з них у нерївнїумови, а внаслідок цього – до втрати інтересу до цїєї їгри. Дослідження також показали, що запропонована форма організації рухливих ігор (особливо естафетного характеру) не повною мїрою готує учнїв до змагань. Відзначено також обмежену рухову активнїсть учнїв, а також недостатню їх підготовку щодо прояву ініціативи та взаємодопомоги установленнї до своїх однолїтків.

Ключовї слова: їгри, побудованї, фізичне виховання.

Петр Винчевский. Дифференцированная оценка вариантов организации учащихся в процессе проведения подвижных игр. В предоставленном исследовании рассмотрены различные варианты организации учащихся и руководства ими в процессе проведения подвижных игр. Проведен анализ рекомендуемых разными авторами вариантов организации 1869 игр, которые описаны в учебных пособиях для учителей физического воспитания. Исследования показали, что часть авторов учебных пособий не уделяет внимания аспектам распределения

учащихся в группы, равные по силам, в которых они должны находиться в процессе проведения игры, что ставит часть из них в неравные условия, а вследствие этого – к потере интереса к данной игре. Исследования также показали, что предлагаемые формы организации подвижных игр (особенно эстафетного характера) не в полной мере готовят учеников к соревнованиям. Отмечается также ограниченная двигательная активность учащихся и недостаточная их подготовка в проявлении инициативы и взаимопомощи по отношению к сверстникам.

Ключевые слова: *игры, построение, физическое воспитание.*

Petro Vynchevskyi. Differentiated Estimation of the Variants of Organization of Pupils in the Process of Conducting of Outdoor Games. *In the presented study it was examined different variants of organization of pupils and their guidance in the process of conducting of outdoor games. It was conducted the analysis of recommended by different authors the variants of organization of 1869 games which are written in educational manuals for physical education. The studies have shown that some authors of educational manuals don't pay attention to the aspects of dissemination of pupils into the groups equal according to their strength in which they should be placed in the process of game conducting that places some of them into unequal conditions and as a result leads to lost of interest to a particular game. The studies have also shown that presented forms of organization of outdoor games (especially of relay race character) don't fully prepare pupils to outdoor games. Also it was indicated limited motor activity of pupils and insufficient their preparation in display of initiative and mutual help in relation to their peers.*

Key words: *games, construction, physical education.*